

Y630 P

FRI FAGBEVEGELSE.

LEDEFERIE

8. januar 1944.

4. årgang.

KARETAT!

Ist nye året, 1944, er kalt Seirens år. Vi venter og tror at dette året vil gjøre ende på krigens gru og undertrykkelsens barbari i Europa. Derfor kan vi også ved styrre grunn om før ta for oss noen av de «problemer» som vil velde seg når nordmenn etter når i «ryggen». Jon statsminister «ygridsvold» stroket under i sin nyttarshilsen til det norske folk: Problemena er både mange og store, men den holdning det norske folk har inntatt under krigen, gir forvissningen om at vi også skal løse de oppgaver som melder seg når krigen er slutt.

Alla ansvarsbevisste kvinner og menn er enige om at Norges framtidige styresett skal bygge på demokratiet og folkestyrets grunn. Vi har fått mer enn nok av alt det svindet som følger med et diktatur. Vi vil bygge på tankefrihet og ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og respekt for den personlige sikkertet. Et system som settsetter angiveri på arbeidsplassene og lytting ved dørene, er oss en vederstyggelighet. Vi vil bygge på folkeviljen slik den kommer til uttrykk hos folkets flertall gjennom frie valg. Det er innlysende at i overgangstida mellom de næværende tilstander og normale forhold kan en selve situasjonen gjøre det nødvendig å foreta visse tillemplinger av det demokratiske styresett slik vi er vant til det under fredelige forhold. Men fra alle ansvarlige hold er det slått fast at vi fortsatt skal bygge på demokratiet og folkestyrets grunn. For så vidt er det overflaten på å gå nærmere inn i dette spørsmålet.

Får det er tale om demokrati, vil vel folk flest sette dette i sammenheng med landets politiske struktur. For store deler av folket vil intetvert ikke dette være tilstrekkelig. Det er i dag temmelig alment erkjent at varig fred og politisk folkestyre ikke kan slypes uten gjennomfiring av et økonomisk demokrati. Skal folkestyret få kjekt og blod og demokratiet bli en levende realitet, kan en ikke opprettholde et kommunistisk fanahusvelde i landet. Da tyskerne førte krigen inn over landet vårt, var vi på god veg til å skaffe de samfunnssessige interesser en sterkere maktstilling i det økonomiske liv, både gjennom de forskjellige yrkesgruppens faglige og økonomiske organer og dels gjennom direkte statsinngrep. Dette arbeid må tas opp igjen og forsterkes. Det er store oppgaver her for alla innstiftsfulle og positive krefter: å legge til rette dette arbeid i tida framover.

Det har selvsagt interessen hvorvidt det gamle Storting og de gamle kommunestyrer umiddelbart skal tre i funksjon eller ikke, men det som først og fremst interesserer arbeidsfolket og ganske spesielt ungdommen, deler er spørsmålet om arbeidsreisningen og ordningen av de sosial-økonomiske problemene etter krigen. En skal være klar over at det under krigen er vokst fram en helt ny generasjon av unge kvinner og menn, med en delvis ny livsinnstilling, som vil mrite opp og gjøre seg gjeldende. En ungdom som tvers igjennom alle gamle partigrenser er sveiset sammen og har det gjennom aktiv innsats i frihetskapen ute og hjemme. Denne ungdom er velgjørende fri for mange av de fordommer som de eldre er belastet med, og vil kreve større effektivitet og et ganske annet raskt tempo i løsningen av de sosiale og økonomiske spørsmål enn vi er vant til før krigen.

Denne ungdom venter og krever noe mer enn blott og bare gjeninnføring av det politiske demokrati i landet vårt. Den krever, og gjennom sin innsats i kapoen har den rett til å kreve, større livsmuligheter enn før, et friere syn og sterkere sankjensle og samfunnssolidaritet lagt til grunn for samfunnets styresett.

Dette er problemer som må tas opp, og vi er ikke i tvil om de vil bli løst på vårt eget, nasjonale grunnlag. De samlede og aktive krefter som gjennom krigen med dens terror og blodofre har båret frihetstanken fram og berget folket gjennom fornærelsens svartår, vil også vite å gjøse igjeldende når krigen er slutt. Politisk folkestyre bygget på økonomisk demokrati i videst mulig forstand, det er grunnlaget som framtidas frie Norge skal bygges på. Det er samliningsgrunnlaget for alle positive krefter i landet vårt i SEIRENS OG FRIHETENS ÅR; 1945.

- V -

STATSMINISTER NYGÅRDSVOLDS NYTTÅRSHILSEN,

Statsminister Johan Nygårdsvold holdt første nyttårsdag over Landen radio en hilsningstale til det norske folk. I kraftige uttrykk skildret statsministeren den tyske voldsferd i de okkuperte land og pekte på at tyskerne plan hadde vært å erobre verden. Han nevnte den systematiske utbryndring og framhevet hvordan oppgåten til deres okkupasjonspolitikk ga tyskerne strålende dager, da Europas lagre i forsyninger stod til deres rådighet og ble sendt til Tyskland som "takkemighetsgaver" fra de "befridde" folk. Nå er forholdene ganske forandret: det er ikke flere ingen ting mer å røve og de tyske arméene har fått annet å bestille. Seierssangene er forstummet, tyskerne er på tilbaketog på alle fronten. Nazistenes Tyskland kommer nærmere og nærmere det tilintetgjørende nederlag for hver dag som går. Og hva "gavens" til Tyskland angår har de allierte luftstyrker overtatt den forsendelsen. Det mørker avr. Tysklands veg fram mot nederlaget, dommen og gjengjeldelsen, men det viser over Norges veg mot seieren og friheten.

Statsministeren behandlet deretter etterkrigstidens problemer og streket bl.a. sterkt under at arbeidsløshetsproblemet først og fremst måtte løses. Det land som ikke mukter å løse dette problem har tapt krigen, selv om det har vunnet aldri så mange seire på slagmarken. Vagan framover må planlegges i tide og vi må være oppmerksom på at seirens frukter kan forspilles og freden kan få farlige følger hvis en ikke i tide treffer sine forberedelser. - Når jeg tenker på alle de spørsmål som vil reise seg etter krigen, så sier jeg like ut: Jeg misunner ikke den som skal styre landene i det første året etter krigen. De må ha både klokskap og mot og de må ha en fast hånd, en sterkt utpreget rettferdighetssans når det gjelder sanfunnspørsmål, og de må ha et modfulende hjerte hvis det skal lykkes dem å bygge den nye verden. Men når jeg tenker på disse vanskelighetene, så er det én ting som fyller meg med stolthet og fortrøstning. Vårt folk har i kamp og nå visst å holde sammen. Gjennom krigans år har vårt folk bestått alle prøver. Jeg har ikke den minste tvil om at vi også skal klare påkjenningen under omstillingen fra krig til fred. Vårt demokrati vil bestå prøven. Godviljen vår kaste lys over veien fram.

Vi står ved inngangen til det nye året og vi ser med glad forventning fram mot seieren og befrielsen som skal komme. Vi minnes og takker den som falt i kampen for fedrelandet. Diresmine er oss hellig. Vi takker alle som i disse år har ytet sin innsats for Norges sak og ønsker alle norske kvinner og menn, både i og utenfor Norge et godt og seierrikt nyttaar.

- V -

ØVERSTILOYTMANN OLAF HELSETH

er nå kommet til Stockholm og har overtatt ledelsen av flyktningadministrasjonen. Den tidligere leder, advokat Schödt, er gått i gang med sin nye oppgave i London, å organisere den sivile norske flytrafikk. Foreløpig gjelder det forbereidelsene. Men den dag Norge blir fritt, må vi sta parat til å sette kreftene inn, også på dette området.

- V -

UT FRA GRINI.

I uka før jul ble det løslatt fra Grini henimot 500 fanger. Av kjente folk fra arbeiderbevegelsen ble bl.a. frigitt Torbjørn Henriksen, formann i Norsk kommunearbeiderforbund, redaktør Trond Hegna, lektor Håkon Evang og journalist Sigurd Evensø. Deres opphold på Grini har vært fra 19 - 27 måneder.

OKKUPASJON OG OKKUPASJON.

Island ble okkupert av England. Dette ble en militærstrategisk nødvendighet da tyskerne underla seg land etter land. Men islandinger har tross okkupasjonen beholdt sitt andre selvstyre sin administrasjon og sitt rettsvesen. Derfor har det oppstått et godt samarbeid mellom okkupasjonsmakten og landets folk og institusjoner.

Nå har en amerikansk garnison overtatt vaktholdet. Amerikanske eksperter er blitt stilt til disposisjon for islandske myndigheter. Det er etter amerikansk råd foretatt en rekke forbedringer i justisstrukturen. Garnisonens lager har behandlet islandiske patienter. Ja, i visse alvorlige tilfeller er islandinger blitt sendt ned fly til Amerika for spesialbehandling. Landets økonomi er blitt så bedret at den offentlige gjeld er blitt betalt. De fremmede har kjent seg solidarisk med Islands folk. Derfor når det et så godt og tillitsfullt forhold. Dette hindrer ikke, som naturlig er, at folket venter på frihetens time da det påny skal få sin fulle selvbestemelsesrett.

Herrefolks okkupasjon kjenner både vi og danskene, belgierne, hollenderne, franskmennene, polaklene, jugoslaverne, grakerne, russene og mange andre. Det blir ikke etter nazistene og haf og forbrytelse, en do følelse som besjeler de okkuperte, undertrykte, mishandlete og utslyndrade folk.

LAPPO REISER NEDET.

Det alminnelige finske folk er krigstrøtt, og ønsker et fredelig oppgjør med sin østlige granne. Men Lappotihengerne, de storfinske politikerne og de protyske elementer slår fortsatt på startskuddet. Nå vender de seg ikke bare mot "arvefienden", Russland, men også mot sosialdemokratiet og de øvrige framstegsgrupper i sitt eget land. En av Lappolederne, en Martti Pihkala, har såleis reist rundt omkring i Finland og spesielt i Karelen og oppfordret til kamp mot de fredsvennlige grupper. Han har holdt i alt over 40 møter og konferanser. Et av de første kav er disse fascistiske sammensvorne nå stiller er utelukkelsen av de socialistiske medlemmer av regjeringen. Men ellers går propagandaen ut på en regjeringsdannelse i reaksjonær og fascistisk retning.

Statspolitiet har sett igjennom fingrene mot det fascistiske mordvarperbeid som nå er blitt avslørt og forlangt stanset før det kan bringe Finland opp i enda flere ulykker.

STREIKENE I ENGLAND.

Den tyske pressen og quislingressen skriver stadig om store streikene i England og deres skadelige virkninger for krigsproduksjonen. Bortsett fra at norske og også tyske arbeidere ville streike 10 ganger mer enn de ikke risikerte å bli meiet ned med maskingevær, så er det et faktum at streikene i England har langt mindre omfang under denne krig enn under den forrige. I 1915 tapte de således i England 3 millioner arbeidsdager p.gr.a. arbeidstvister, i 1916 2 581 000 dager og i 1918 6 322 000 dager.

Nå er antall arbeidere i den engelske industri langt større enn under forrige krig, men antall tapte arbeidsdager har vært: 1940: 940 000, 1941: 1 800 000, 1942: 1 530 000.

KRIGENS GANG.

De helt dominerende militære begivenhetene har også i julehelgen funnet sted på østfronten. I uka før jul gikk den 1. østersjøarmé under general Bagranjan til offensiv i Njevelaysnittet. Offensiven har hatt betydelig framgang, nord for Njevel er jernbanen til Velikiie Luki helt renset fra tyskere og det viktige knutepunkt Novo Sokolniki er umiddelbart truet, vest og sør for Njevel er betydelig terreng blitt vunnet bl.a. har Vitebsk mistet sine jernbaneforbindelser mot nord og nordvest til Polotsk og russerne står i byens østlige utkanten. Det mest sensasjonelle og dramatiske er imidlertid den plutselige endring i stillingen i Vestulvalda. Den 17. november satte tyskerne i gang sin autoffensiv med 8 panser- og 14 infanteridivisjoner fra Sjtomir-Korostenområdet og kjempet seg i løpet av 6 uker halvveis fram til Kiev dvs. om lag 50 km. Natten til julaften gjennopptok så den 1. ukrainske armé under general Vatutin offensiven str. for Radomysl. Krigenes første omfattende mekaniserte nattangrep først hurtig russene 40 km. fram på en 80 km-bred front som så i de nærmeste dager ble utvidet mot nordvest hvor russerne gikk over Konosten langs jernbanen til Lublin i Polen. Oljevsk, den siste stasjonen før den gamle polske grense, falt den 3. januar og samme dagen falt også Novograd Volynsk, 70 km lengre sør, for et framstøt over Sjtomir rett vestover. Straks etter gikk de første kosakkavdelinger over den gamle polske grense på flere punkter. Enda farligere er framstøtet sørover forbi Berditsjiev, som forøvrig falt 5. jan. etter 5 dagars kamp, og i retning over Vinnitsa ved Bug til Sjmerinka et viktig knutepunkt på tyskerenes siste jernbane gjennom Polen til Dnjeprbuen via Odjessa. Når russerne denne banen, som bare 14-50 km fra fronten i midten av denne uka, vil tyskerne bare ha de to banene gjennom Romania til Odjessa iøyen for forsyninger til sine 50-60 divisjoner i Dnjeprbuen. Endelig gjør Vatutins venstre fløy nest framgang mot sørøst over Bielaja Tserkov rett inn i Dnjeprbuen. Fronten har på 12 dager yokst til en 4-500 km lang bue hvis avstand fra Kiev varierer fra 250 km i vest til 130 km i sør. Strategien er temmelig klar: I nord prøver russene å skille tyskerenes nordlige hærgruppe fra den midtre som general Rokossovsky under høstoffensiven kastet tilbake til områdene nord og nordøst for Pripjetsumpene. Stør for disse sumpene er venstre fløy i den sørlige tyske hærgruppe drøvet inn i de gamle polske områdene i retning Rowno og Sarny og muligens er her allerede tyskerenes 2. armé og 4. panserarme blitt adskilt. Endelig truer framstøtet sørover med å isolere hele dnjeprarmeen. Tyskerne kan bare unga katastrofen ved en omfattende motoffensiv, f.eks. mot nordøst fra Rowno-Tarmpol området hvor reservene hurtigst kan nå fram, eller ved retrett. Tyskerne har noen divisjoner i Polen, men alle kan føres sørover p.g.a. situasjonen i nord som når som helst kan bli like truende, og dessuten viser tyske meldinger at de når som helst frykter en ny offensiv fra Rokossovskis side i området Mogiljev-Slovin og i retning Bobruisk. Heller ikke er det sannsynlig at reservene får tid til å møte enn å tette igjen bresjer som stadig oppstår i den tyske fronten. Retretten fra Dnjeprbuen er imidlertid også meget vanskelig nå vinters-tider med dårlige forbindelseslinjer og under voldsomme angrep fra nord, øst og sør som stadig vil tvinge de retirerende arméer til kamp. De nærmeste dagene vil vise hvilket svar tyskerne kan gi, om de har noe svar.

Tyskene søker av all makt å passivisere Balkan for den truende invasjon kommer i gang. Felttoget i Jugoslavia har sikret tyskerne en del terreng, men de må også ofte oppgi det igjen under den jugoslaviske frihetsarméens voldsomme angrep. I de siste dagene har jugoslavena bl.a. gjenerobret store deler av den viktige byen Banjaluka i midtre Bosnia etter voldsomme gatekamper som pågår framleis. 7000 tyskere, understøttet av tankavdelinger, angriper greske partisanner i Epiros. De alliertes flyvåpen er meget aktivt over disse kampområdene og yter betydelig hjelp.

Kampene i Italia ser ut til ikke bare å ha et formål i seg selv, men også å tjene til å skaffe trening og kaperfaring til de tropper som skal utgjøre kjernen under den nærmøste invasjon fra vest. Dette gjelder ikke bare offisererne, som kjent er Eisenhower blitt øverstkommanderende for invasjonstruppene og Montgomery sjef for de britiske styrker under Eisenhower og høye følges av andre offiserer fra sinfronten, men det synes også å gjelde soldatene. Det er således seldt at langt flere militære enheter er i alt tatt på den italienske front enn den som kjenner der samtidig. Det er vel også naturlig at den største og blodigste offensiv de allierte noen gang har planlagt, invasjonen i Nordfrankrike, ikke helt kan overlates til tropper uten kaperfaring selv om de ellers er godt trenet. Alt er nå klappet og klart for invasjonen og den kan komme hva dag det skal være. Det regnes for sikkert at den kommer i løpet av årets første kvartal.

Luftkrigen mot Tyskland har nådd et enormt omfang og da spesielt de britiske nattangrep mot Berlin. 20 000 tonn bomber har byen nå fått ta imot og derav 14 000 i løpet av de 10 angrep siden det egentlige "slaget om Berlin" begynte den 18. november. 3 storangrep fant stad dørling nyårskvifset, ett på 2000 tonn natt til den 30. desember og to tusentons angrep nattene til 2. og 3. januar. Fra angrepet juleaftens morgen og hele jul- og nyttårshelgen har således Berlin brent døgnet rundt. En regner at over 1 million mennesker er bombed ut av sine hus. De tyske nattjagere er overordentlig aktive under de fleste angrep. De er stasjonert på hele området fra Berlin til kysten og settes særlig inn på de strekninger hvor det er klart vær. Da britene imidlertid ofte retter sine angrep mot andre byer enn Berlin, natten til 6. januar ble således den viktige østersjøhavnen Stettin anretet, kan ikke tyskerne alltid være sikre på hvor angrepet er rettet særlig når mindre styrker fører skinnangrep mot andre mål. Det kan derfor lykkes å unngå nattjagene helt som f.eks. under Berlinangrepet den 2. januar. Toene dreier seg om 25-30 fly under hvert angrep dvs. det mistos at fly for hver 50 tons bombelast som blir kostet. Under storangrepene mot England mistet tyskerne ett fly for hver 5 tonns bombelast. I 1943 kastet britene 136 000 t. over Tyskland, amerikanske fly med basis i England 55 000 tonn over tyske mål og det strategiske bombeflyet i Afrika 74 000 tonn (altså ikke medregnet de taktiske angrep ved frontene). Et særlig kjennetegn ved flykrigen er den stalige stigning i dagangrepene over Nordfrankrike og andre kystområder ved Kanalen. Rekorden hittil ble satt den 4. januar da ikke mindre enn 1250 bombe- og jagerfly gjennomførte slike angrep med helt ubetydelige tap. Også nord- og vesttysk område blir utsatt for dagangrep også påvis Kiel den 5. januar. - I sjøkrigen er særlig senkingen av Scharnhorst 2. juledag betydningsfull. Den angrep en konvoy i Nordishavet, men ble jaget på flukt av de eskorterende kryssere og jagere som samtidig oppga dens posisjon til slagskipet Duke of York som var i nærheten. Det lyktes Duke of York å komme på skuddhold og gi Scharnhorst flere bredsider, mens dådsstøtet så ble gitt med torpedoen fra 3 engelske og en norsk jager, Stord, vår marinas sterkeste skip på 2600 tonn. - I julehelgen gikk ikke mindre enn 11 tyske jagere ut i Biskayabukta for å hente en blokadebryter. To britiske kryssere alene senket blokadebryteren og 3 jagere mens de andre sökte havn igjen. På dette og Scharnhorst's flukt for den kjente til at Duke of York var i nærheten, blir tatt som symptomer på at den tyske marines moral er blitt sterkt svekket av den langvarige virksomhet. Det var åpenbart for å motvirke dette at to slagskip, Tirpitz og Scharnhorst, og minst 7 jagere den 8. september i fjor gikk til angrep på mindre enn 150 man på Svalbard hvor de drepte 5, tok noen fanger og delte de to små plassene hvor garnisonen holdt til, for så skyndsmålt å trekke seg tilbake uten videre forfølgelse av garnisonen så ikke fiendtlig skip skulle få melding om deres ferds for de nædde sikre havn igjen.

DE SMÅ LANDS STILLING ETTER KRIGEN.

Dr. philos. Arne Ørding offentliggjorde den 2. januar en artikkel i søndagsavisen Observer hvor det bl.a. heter:

Etter de tunga ofre de små land har brakt for sin frihet, vil de sikkert ikke gi avkall på noe som halst av sin fulle suverenitet. Det gjelder i hvert fall for Norges vokommende. Men vi er også fullt oppmerksom på det uanlige i å føre nøytralitetspolitikk i framtida og ønsker absolutt å ta del i bindende internasjonale øverenskomster og institusjoner. F.eks. vil samarbeidet med Storbritannia sikkert bli gjenoptatt. Samarbeidet vil utvilsamt bli mest fruktbringende om det i hvert fall til å begynne med konsentrerer seg om ganske bestemte mål og ikke gis en alt for alminnelig og omfattende ramme.

Det nordiske samarbeid vil også bli gjenoptatt, men hvor intakt det enn blir, vil likevel ikke Norden bli noen sterkmakt. Et isolert Norden er like usiktig som en isolert enkeltstat. Det nordiske samarbeid må kombineres med videre internasjonale forbindelser.

En spesiell nærmere forbindelse mellom landene vest for Sovjetunionen bør ikke finne sted. Den vil for det første lett kunne rettes mot Sovjetunionen eller oppfattes slik, og for det annet ville det være uunngåelig at Tyskland før eller senere kom til å spille en alt for frasørskende rolle framfor en slik avgrenset koalisjon.

Regionale øverenskomster som f.eks. mellom Atlanterhavslandene vil være nærliggende bl.a. av økonomiske og kulturelle grunner. Det kan innebære en fare for verdensfreden ved at jordbrukslandet blir oppdelt i konkurrerende områder som får motstridende interesser. Det må være en avgjørende betingelse at en hver regional avtale alltid må underordnes en verdensfattende internasjonal institusjon. En god begynnelsa er her gjort midt under krigen. Det viktigste for en slik institusjon er samarbeidet mellom de fire stormakter. Og denne institusjon må ha internasjonalt organiserte landstyrker og flystyrker til rådighet. Disse styrker må ha særlige staber som sørger direkte under den institusjonen styrkene skal tjene.

En sann internasjonal politikk nødvendiggjør spesielt samarbeid på det økonomiske området. Internasjonal planøkonomi må sikre en harmonisk økonomisk utvikling av jordens forskjellige land, i stedet for førkrigstidens planløse konkurransen med overproduksjonskriser, avsperringspolitikk og massearbeidsløshet.

Spesielle sammenlutninger av småstatenes for seg, vil ikke alltid være naturlig. En liten stat kan ha større tilknytning til en stor stat enn til en annen liten stat.

DIKTERESTEN KAJ LUNK.

en av Danmarks mest berømte nålevende dramatikere, ble skutt tirsdag. Fire ukjente personer trengte inn i hans hjem hvor de utga seg for politi og sa de hadde arrestordre på han. Han fulgte med i deres bil. Dagen etter fant en vegarbeider hans lik med skuddsår i pannen. Det hersker ingen tvil om hva slags kretser som står bak dette mordet. Kaj Lunk var før krigen kjent for sitt antinazistiske forfatterskap. Hans siste skuespill, Nils Ebbesen, ble utgitt 1942 på 2-årsdagen for okkupasjonen. Det formet seg som en eneste anklage mot okkupasjonsmakten og ble beslaglagt. Kaj Lunk ble arrestert, men er senere løslatt. Hans prekener vakte stor oppsikt ved sin sterke appell til nasjonalt samhold og fedrelandssinn.

2.305 000 MAN.

Tjenestegjør nå i det amerikanske flyvåpen som deimmed er verdens største.

- 7 -

D

10 - 12 MILLIONER SOLDATER KLARE TIL ANFALL MOT TYSKLAND.

En militærkommentator i Londonavisen *Observer* skriver den 12. desember at 10-12 millioner allierte soldater nå står klare for det veldige og dødelige angrep som skal bli høydepunktet i den samordnede aksjon mot Hitlers Europa. Noe som tilkiler denne kommende strid har aldri før vært planlagt, framholder artikkelforfatteren. Tanken er å få i stand en sammenhengende front langs hele Europas omkrets som tvinger fiendens hele styrke til å møte de alliertes overlegne stridskrefter. Avisen ventet at de alliertes offensiv skal få formen av en "trappetrinnsoffensiv": i stedet for å sette inn en maksimal styrke helt fra begynnelsen av, kommer anfallset steg for steg til å trekke med og konsumere fiendens reserver. I stedet for et lammende første slag synes de alliertes strategi å få formen av en stigende utslitning.

- V -

FAGLIG VERDENSKONFERANSE.

Den engelske landsorganisasjon vedtok på sin kongress i Southport i høst å innby til en faglig verdenskonferanse. Nå har landsorganisasjonens styre sendt ut innbydelsen til konferansen. Den skal åpnes i London den 5. juni og er beregnet på å være i to uker.

Konferansen er av informatorisk og konsultativ karakter. Det kan derfor ikke fattes bindende beslutninger. Likevel vil vel de uttaleser som blir vedtatt og de retningslinjer som blir trukket opp, kunne bli av stor betydning.

Som foreløpig dagsorden er satt opp følgende spørsmål: 1. Utvikling av de alliertes krigsanstrengelser. 2. Fagorganisasjonens holdning til den kommende fredsordning. 3. Forberedelsene tilfredsforhandlingene og fagorganisasjonens representasjon i de ulike kommisjoner. 4. Etterkrigsproblemene og gjennoppbyggingen av fagorganisasjonene etter krigen. — Den endelige dagsorden vil bli fastsatt senere.

Til konferansen er innbudt faginternasjonalen, de forskjellige fagsekretariater, landsorganisasjoner og frittstående forbund i de forente nasjoner og fagorganisasjonene i de nøytrale land. Den allrussiske landsorganisasjon er således blant de innbudte og de store fagorganisasjoner i Nord- og Sør-Amerika, Australia, Sør-Afrika og Østen.

Forutsetningen er at i den første uka skal behandles spørsmål som berører krigføringen og fagorganisasjonens andel i de foreløpige fredsforhandlingene og i den fulgende uka etterkrigsproblemene og den internasjonale fabevegelses gjenreising. Representanter for de nøytrale innby til forhandlingene som skal føres den siste uka.

Det knytter seg store forventninger til den faglige verdenskonferanse, som kan legge grunnlaget både for faglig samling og dannelse av en kraftig og omfattende internasjonale.

- V -

FABRIKOMITÉENE

innen den engelske fabbevegelse, de såkalte Shop-stewards, har gjort seg sterkt gjeldende også under denne krig. Etter den forrige krig gikk de nokså fort i oppløsning. Denne gang vil de få større varighet. Det er også dannet en nasjonal organisasjon av Shop-stewards. Under forrige verdenskrig satte de i gang en rekke ikke offisielle streikar, særlig i Clydedistriket. Under den næværende krig har irregulære streikar forekommet langt sjeldnere.

Dette skyldes krigens karakter og dels samordningen av fagforeningsarbeidet med krigsanstrengelserne. Den framtrædende fagforeningsleder, Bevin, har som arbeidsminister forstått betydningen av samordningen av dette arbeidet. Under dette er det blitt tatt tilbūrlig hensyn til arbeidernes berettigede interesser.

Fabrikkomitéene er snart alminnelig i jern og metallindustrien. De har nå skapt seg en fast posisjon, så de sikkert også vil komme til å bestå etter krigen.

- V -

EFFECTIVE SIKKERHETSTILTAK MÅ KREVES.

Ved eksplosjonskatastrofen på Filipstad 19. desember mistet 23 bryggearbeidere livet, flere andre nærmest ble drapt og mange hundre ble mer eller mindre alvorlig såret. Til dette kommer så de materielle ødeleggelser, det er nevnt 50 millioner kroner. En lang rekke familier mistet alt.

Det sier seg selv at dette har skaket opp Storoslos befolkning på det alvorligste. Men samtidig er også høvet mot tyskerne blitt enda mer intens enn før. Å foreta lossing og lagring av store mengder ammonisjon midt i Oslos sentrum viser en ansvarlighet og en hensynsløshet som - ja, som er tysk! Det skyldes utelukkende Oslo brannvesens glimrende innsats at katastrofen ikke fikk et langt større og alvorligere omfang.

De farferdelige økserasjonene i Filipstad kaster et skremmende lys over den stilling store deler av den norske arbeidsteknisk befolkning er kommet i ved at tyskerne har gjort landet vårt til krigsskuaplass. Hensynsløst og brutalt har de installert seg ned alt sitt djevelskap i våre byer og bygder og tvunget store deler av folket til å arbeide for seg. Det kan dess verre ikke nektes at enkelte arbeidere har tatt dette nokså lett. Ja, det fins endog dem som **friwillige** har meldt seg til arbeid hos våre fiender uten å tenke på at de dermed gjorde seg skyldig i landsforræderi. For den store massen av arbeidere har det ikke vært noen veg forbi. De er blitt drivet til arbeidet, så å si med revolveren i ryggen.

Nå har det vel høgri å gå opp for noen hvor hva arbeidet for tyskerne kan innebære. Det sendte på Norge i sommer, på Rjukan i høst og i Filipstad sindag før jul, kan hva dag det skal være inntroppet på et hvilket som helst tyskbesatt anlegg eller arbeidssted. Det kan derfor gjelde liv eller død at en kommer seg vakk fra de tyske arbeidsstedene. De folk som uenskylder seg ned økonomiske hensyn, plikten til å forsørge sin familie, blir tenkt over den stilling deres familie kan komme i når brubene tar til å nepe over dem eller granatlagret eksploderer.

Det er helt på det rene at for store deler av arbeiderne vil det være umulig å komme seg vakk fra det tyske tvangsarbeidet. For dem gjelder det nå som før å utføre minst mulig arbeid, og fram for alt å reise kav om de mest effektive sikkerhetstiltak. Krigen er en total krig, det har tyskerne stengt for. Et hvart tyskbesatt arbeidssted er et krigsviktig mål for våra alliertes bombefly. En norsk arbeider på Sjursøya eller Åker er for så viktlig utsatt som soldaten ved fronten. Derfor må det kreves de mest effektive og lett tilgjengelige tilfluktsrom både på selve arbeidsstedet og utenfor og adgang for arbeiderne til å søke tilfluktsrom utenfor arbeidsstedet, under flyalarm.

Selvsagt har det ingen hensikt å vente noen aksjon på dette området fra gestapogentene i den såkalte "Fagorganisasjon". De sitter der for å ivareta tyskernes og quislingenes interesser og nå som før må ingen heiterlig arbeider forstyrre gravenfreden ved å besøke deras kontorer. Det er arbeiderne selv på hver enkelt arbeidsplass som må vise initiativ og samhold her. Det er den eneste veg vi har å gå til vi påny kan samles i en

FRI FAGRENEGELSE.